

Malmö högskola
Lärarytbildningen
Individ och samhälle

Examensarbete
10 poäng

Lust att lära
Lärares syn på begreppet

Desire to learn
Teachers' view of the concept

Kristina Abraham
Jakob Axelsson

Lärarexamen 140 poäng
Samhällsorienterande ämnen och barns lärande
Höstterminen 2007

Examinator: Jan Anders Andersson
Handledare: Therese Vincenti Malmgren

Abstract

I vår strävan att bli bra lärare, försöker vi finna lärandesituationer som gynnar lärandet på bästa sätt. Syftet med vår undersökning är att försöka utröna begreppet lust att lära och hur lärare tolkar och försöker omsätta detta i sin verksamhet. Vårt arbete utgår från frågeställningen *Vad innebär begreppet lust att lära och hur omsätts det i praktiken? – lärarens syn på lust att lära.*

I Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet förskoleklassen och fritidshemmet, finns begreppet lust att lära som ett strävansmål i undervisningen. Forskning visar på olika faktorer som exempelvis engagemang, motivation, intresse och social samverkan, som viktiga för elevers lust att lära.

Vi har valt att göra en kvalitativ undersökning genom att intervjua lärare, då vi vill se hur begreppet tolkas och resoneras kring.

Efter att ha ställt litteraturen i relation till lärares tolkning och resonemang, kan vi se att det inte finns en entydig tolkning av begreppet lust att lära, vilket visar sig i hur arbetet i klassrummet utformas. Det är helheten, där begreppet ligger som grund i det pedagogiska arbetet och där flera olika faktorer tas i beaktning, som skapar möjlighet att nå läroplanens strävansmål.

Vår undersökning har bidragit till att forma en grundsyn, där ett lustfyllt lärande ligger som grund för verksamheten och är en bärande faktor i arbetet.

Nyckelord: lust att lära, lustfyllt lärande, lärandemiljö, motivation

Innehållsförteckning

Abstract	3
1. 1 Inledning	7
1.1 Syfte och frågeställning	8
2. Teoretisk bakgrund	9
2.1 Läroplanen	9
2.2 Begreppet lust att lära	9
2.3 Tidigare forskning	10
2.3.1 Att skapa lust att lära	10
2.3.2 Miljöer för lärande	11
2.3.3 Lärarens roll	13
2.4 Sammanfattning av teoretisk bakgrund	14
3 Metod	16
3.1 Val av ansats	16
3.2 Metodval	16
3.3 Urval	16
3.4 Genomförande	17
3.4.1 Etiska övervägande	17
3.5 Bearbetning och analys	18
3.6 Tillförlitlighet	18
4 Resultat	19
4.1 Sammanställning av intervjuer	19
4.1.1 Begreppet lust att lära	19
4.1.2 Lustfyllt lärande	19
4.1.3 Lärarens roll	20
4.1.4 Klassrumsmiljön	21
4.1.4.1 Fysisk miljö	21
4.1.4.2 Social miljö	21
4.1.5 Individanpassning	21
4.1.6 Hemmets och familjens betydelse	21

4.1.7 Att uppnå kursplanens strävansmål	22
5 Diskussion och analys	23
5.1 Metoddiskussion	23
5.2 Resultatdiskussion	23
5.3 Begreppet lust att lära	23
5.4 Lustfyllt lärande	24
5.5 Lärarens roll	25
5.6 Klassrumsmiljön	26
5.6.1 Fysisk miljö	26
5.6.2 Social miljö	27
5.7 Individanpassning	27
5.8 Hemmets och familjens betydelse	28
5.9 Att uppnå kursplanens strävansmål	29
5.10 Avslutande diskussion	30
6 Avslutning	33
7 Litteraturförteckning	34
Bilaga 1 Intervjuguide	
Bilaga 2 Sammanställning av intervjuer	

1 Inledning

Under vår tid på Lärarutbildningen har frågor kring lärandet ständigt diskuterats och reflekterats kring. Att fånga elevers lust och motivation till att lära, är någonting som vi lärare strävar efter i vår undervisning. Under vår utbildning har vi gjort en undersökning kring barns lärande som resulterade i en B-uppsats. Det resultat som vår undersökning gav visade på att eleverna ser läraren som en av de viktigaste faktorerna för att främja lärandet. Det väckte vårt intresse att göra en undersökning kring lärarnas arbete i klassrummet.

Läroplanen (Lpo94), uttrycker tydligt skolans strävan att skapa lust att lära. Genom att läroplanen skapat ett begrepp, lust att lära, ser vi vikten av att försöka förstå dess innebörd och hur vi som lärare kan möta detta i det pedagogiska arbetet. Vi har funnit undersökningar (Sanderoth, 2002, Skolverket, 2003 m.fl.) som har försökt att fastställa begreppet och hur det tolkas i skolan, men där undersökningarna fokuserar på äldre elever på högstadiet och på gymnasiet och en inriktning på ämnet matematik. Vi ser ett behov av att skapa lustfyllda lärandesituationer som motiverar eleverna i sitt skolarbete, då inte enbart inom ämnet matematik, utan även i andra skolämnen. Vår utbildning riktar sig mot grundskolans tidigare år. Vi upplever att lusten att lära finns naturligt hos eleverna i de första skolåren, något som dock tillsynes avtar ju högre upp i åldrarna eleverna kommer. Det är många olika faktorer som påverkar lusten att lära i skolan. Det är viktigt att försöka skapa lusten att lära i skolan och se vad vi som lärare kan göra för att skapa ett lustfyllt lärande. Det intresserar oss i högsta grad, eftersom det påverkar vårt dagliga pedagogiska arbete.

I vår teoretiska bakgrund använder vi oss växlande av benämningarna pedagog och lärare, eftersom båda förekommer i litteraturen. Då vi har för avsikt att rikta vår undersökning mot lärare använder vi endast denna benämning i vår egen analys och diskussion.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med vår undersökning är att se hur begreppet lust att lära tolkas ute i skolverksamheten och hur lärare omsätter begreppet i det pedagogiska arbetet. Läroplanen (Lpo94) är det grunddokument som skall leda alla pedagoger. Då det uttryckligen står att vi ska sträva efter att skapa lust att lära och att det ska ligga som en grund för undervisningen, är det något som vi som lärare måste se till att skapa i vår verksamhet. Det är både intressant och viktigt att se hur den pedagogiska verksamheten formas för att skapa undervisningstillfällen, där eleverna kan känna lust att lära. Vi tror att det är en av de avgörande faktorerna som kan leda till ett utvecklande och stimulerande lärande för eleverna i skolan.

Vid val av frågeställning, har vi valt att se lust att lära som ett generellt begrepp i allt skolarbetet. Enbart en tolkning av begreppet lämnar oss ovetande om hur tolkningen påverkar det pedagogiska arbetet. Därför upplever vi det som viktigt att även ha tolkningens konsekvens med i frågeställningen.

Den fråga vi söker svar på är:

Vad innebär begreppet lust att lära och hur omsätts det i praktiken? – lärares syn på lust att lära.

Utifrån denna frågeställning söker vi svar på frågorna:

Vad är lust att lära?

Hur omsätts begreppet i praktiken?

Hur ser lärare på begreppet?

Hur omsätter lärare begreppet i praktiken?

För att söka svar på våra frågor utgår vi från en intervjuguide (se bilaga 1).

2 Teoretisk bakgrund

I vår undersökning har vi utgått från Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, som är den reviderade läroplanen från 1998 (Skolverket, 2007). Det är den reviderade läroplanen Lpo94, som arbetet genomgående kommer att referera till.

2.1 Läroplanen

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo94) är det styrande dokument som skolan och pedagogerna ska följa och bygga sin verksamhet kring. Läroplanen visar på de krav som staten ställer på verksamheten i skolan. Läroplanen belyser synen på en god lärandemiljö i skolan som *skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära* (Lpo94, s. 7). Läroplanens mål att sträva mot och riktlinjer säger att skolans strävan ska vara att utveckla varje elevs *nyfikenhet och lust att lära* (Lpo94, s. 9).

Den 1 juli 1998 trädde en reviderad läroplan i kraft, där begreppet lust att lära förstärktes. I denna förnyade utgåva står det uttryckligen att *Utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra en grund för undervisningen* (Lpo94, s. 9). I en avhandling (Sanderoth, 2002) gjord vid Göteborgs Universitet kring lust att lära, lyfts den förändring fram som har skett från de gamla kursplanerna till dagens kursplan Lpo94. Tidigare kursplaner har lyft fram begrepp som respekt, trygghet, motivation, nyfikenhet och engagemang. Enligt Sanderoth kan det kombineras med lust. Med Lpo94 försvann begreppet motivation och istället tillkom begreppet lust att lära.

2.2 Begreppet lust att lära

Skolverket (2003) har genom sina undersökningar sett att begreppet lust att lära innebär en aha-upplevelse, som skapat förståelse för ett samband. Det framkommer att lusten är en glädje som innefattar en individs utveckling på flera olika plan, så som emotionellt, socialt och intellektuellt. Lusten att lära beskrivs även som en gemensam upplevelse i klassrummet, där gruppen får en kollektiv upplevelse och förståelse. Tilltron till sin förmåga är viktig för lusten att lära, en ökad självförtroende blir viktigare än de yttre formerna. Inspektörsgruppen i Skolverkets granskningsnämnd har gjort en gemensam definition för begreppet lust att lära där de skriver

att den lärande har en inre positiv drivkraft och känner tillit till sin förmåga att på egen hand och tillsammans med andra söka och forma ny kunskap (Skolverket, 2003, s. 9).

Kullberg (2004) definierar begreppet lust att lära som engagemang, intresse och glädje att tillägna sig kunskap. Den positiva synen på lärandet är en bärande grundpelare, där elevernas självförtroende stärks och får dem att känna sig värdefulla.

I en offentlig utredning från utbildningsdepartementet (Börjesson, 2000) ges en definition på lust att lära, där Börjesson skriver *Frågan om lusten att lära – alltså motivationen – är central för den svenska skolan och, skulle jag vilja påstå, för alla skolor i alla länder* (Börjesson, 2000, s. 32). Han går vidare med att tillge läraren en stor betydelse för elevers motivation och förklarar även vad han menar med begreppet motivation. *Jag avser med detta ord helt enkelt "lust och vilja att lära"* (Börjesson, 2000, s.32). Han menar att motivation innebär en ambition och avsikt att lära, som styrs av intresse och lust.

2.3 Tidigare forskning

2.3.1 Att skapa lust att lära

I Skolverkets kvalitetsgranskning (2003), behandlas bland annat olika aspekter av lusten att lära. Enligt denna undersökning visar sig lusten i intresse, att arbetet är intressant, roligt och har ett spännande innehåll. Den visar sig även i att elevernas uthållighet ökar, man kan arbeta mycket och kämpa på även när det är jobbigt. En tredje aspekt som tas upp är att man uppfattar skolan som viktig och användbar, för att nå framtida mål i livet. Denna lust kan dock avta om eleverna misslyckas, något som leder till dålig självkänsla, vilket i sin tur leder till låg motivation. Intresse ses här som en bärande aspekt och det definieras som inre motivation, en självdriven lust att göra något. Det är i samspelet mellan intresse och uthållighet, som man känner lust.

Skolverket har skrivit en nationell rapport (2003), där lusten att lära i förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning har granskats, med inriktning på ämnet matematik. Undersökningen har gjorts för att se på hur lusten att lära väcks i skolan och hur den hålls vid liv. I undersökningen framkommer, att lusten att lära är beroende av vilket kunskapsområde lärandet sker i. Undersökningen utgår från läroplanens mål och kursplaner. I rapporten påpekas att det inte är själva undervisningsmetoden eller arbetets upplägg, som är det avgörande för lusten att lära, utan att arbetsmiljön har en stor inverkan.

Då lust att lära har gett uttryck i skolarbetet, har situationen gett utrymme för exempelvis engagemang, aktivt deltagande och upptäckarglädje.

Kullberg (2004), har utgått från Skolverkets nationella rapport och vidare granskat lusten att lära i skolan. Hon frågar sig vad som föder lusten att lära och vilka uppfattningar och uttrycksformer lust att lära kan ha. *Lusten föds i det goda, det som bygger upp och håller kvar självförtroendet, det som får dig att känna att "jag duger"* (Kullberg, 2004, s. 7). Kullberg menar i sin forskning att den som betyder mest för elevers lärande är pedagogen. Hon menar att det är lärarens förhållningssätt till lust att lära som påverkar elevernas förhållningssätt till lärandet. Kullberg säger att lärarens uppgift är att se till att eleverna lyser, inte att lysa själv. Lusten att lära är förankrad i positiva tankar och förhållningssätt. Pedagogen har en avgörande roll för elevers lust att lära. Pedagogens engagemang, intresse och drivkraft har en direkt inverkan på elevernas känsla för skolan och deras attityder till lärandet. Kullberg menar att den viktigaste grundstenen i allt lärande är lusten att lära, vilket både lärare och elever är beroende av. Lusten att lära påverkas av det sociala samspelet mellan individer och faktorer. När begreppet lust att lära diskuteras, beaktas även olika faktorer som påverkar. Kompetensupplevelsen är då viktig, det vill säga självförtroendet och hur eleven tror sig klara olika uppgifter. Vid denna aspekt spelar föräldrarna en viss roll. Barn som har föräldrar med intresse av att samtala om frågor som rör samhället, politik och kultur, har ofta lättare att få bra betyg. Detta påverkar självvärderingen genom att man har en bättre kompetensupplevelse, något som leder till att eleverna blir mer positiva till skolan och till lärarna (Skolverket, 2003).

Både Skolverkets rapport och Kullberg påpekar att lusten att lära finns naturligt hos elever i de yngre åldrarna, men att den avtar högre upp i årskurserna. Gemensamt för de båda undersökningarna är att en positiv lärandemiljö, där aktivt deltagande, upptäckarglädje och engagemang från både lärare och elever står i fokus, skapar lustfyllda lärandesituationer. I Skolverkets rapport framkommer, att skolår 5 är då det börjar ske en förändring i elevers lust. En orsak till detta som lyfts fram, är att undervisningen blir mer formaliserad ju äldre eleverna blir och att det i sin tur påverkar elevers lust att lära. Dock visar rapporten på att det inte finns en entydig undervisningsmodell, som möter lusten att lära i skolan eftersom varje elev behöver olika struktur för att lära sig på bästa sätt.

2.3.2 Miljöer för lärande

I en videofilm (Nyström & Wikström, 2004) har det skapats ett diskussionsunderlag, kring konsten att utveckla lärandet. Filmen berör fem olika teman, tid, nyfikenhet, ansvar,

lärandemiljö och reflektion, som anses ha betydelse för att skapa elevernas lust att lära. Enligt de intervjuade pedagogerna ses helheten i undervisningen som en viktig faktor, där timplan och tidspress skapar svårigheter i arbetet. För att kunna möta läroplanen och målen på bästa sätt, anser de att eleverna behöver tid att ta sig an sina uppgifter och arbetsområden. Pedagogerna har förändrat arbetets organisation för att försöka fånga elevernas lust att lära. De arbetar ämnesövergripande där eleverna söker sin egen kunskap utifrån intresse. Eleverna arbetar efter eget ansvar vilket pedagogerna anser skapar motivation till lärandet. Den sociala samvaron och samspelet anses viktig för både elever och lärare och är en aktiv process. Detta är några faktorer som pedagogerna i undersökningen anser främjar lusten att lära och som samtidig skapar möjligheter att möta läroplanen och kursplaner. I undersökningen intervjuas även elever, som ser detta arbetssätt som ett motiverande, utvecklande och lustfyllt sätt att lära. Sanderoth (2002) menar att lust att lära är en förutsättning för att ett livslångt lärande ska kunna bli verklighet. För att detta ska ske *krävs att de unga redan i skolan har upplevt, erfårit och etablerat en lust att lära och en lust att fortsätta lära* (Sanderoth, 2002, s. 29).

Enligt Dysthe (2003) sker lärandet i samspel mellan individerna och den sociala läromiljön. Hon menar att lärandet sker genom deltagande, där språk och kommunikation utgör en grund i processen. Motivation och engagemang ses som avgörande för lärandet. Sett ur det sociokulturella perspektivet, är elevernas motivation grundat på samhället och kulturens förväntningar. Skolans förmåga att skapa goda läromiljöer är avgörande för motivationen och det aktiva deltagandet. Viktiga aspekter för lärandet anser Dysthe, är att eleverna känner sig accepterade och betydelsefulla och att elevernas vilja att lära är beroende av att lärandet anses meningsfullt. Ett begrepp som ibland nämns i samband med lustfyllt lärande är flow (Csikszentmihalyi, 2006). Det innebär att man når ett stadium av total tillfredsställelse, då man investerar all sin energi och uppmärksamhet på att uppnå mål, som man själv satt. Tillståndet kan uppnås inom flera olika områden, men handlar överlag om att känna tillfredsställelse.

Klassrumsmiljön och hemmet är båda bidragande faktorer till att skapa motivation. Dysthe och Igländ (2003) diskuterar lärarens roll ur Vygotskijs synpunkt som central, där läraren organiserar läromiljön. I läromiljön ingår eleven, stoffet och samhället. Läraren ska även fungera som stötta och utmana eleverna genom vägledning i kunskapssökandet.

På uppdrag av Myndigheten för skolutvecklingen har skriftserien *Forskning i fokus* samlats i en gemensam skrift, *Forskning om lärares arbete i klassrummet* (2007). Där skriver Granström, att pedagoger präglas i sitt ledarskap av den samhällsstruktur som råder och de värden som framhålls påverkar yrkets utövande. Han menar att det krävs genomtänkta idéer

och struktur i arbetet, där pedagogens ledarskap är en avgörande faktor för arbetet i klassrummet. Granström framhåller även att den arbetsform pedagogerna använder sig av i sin undervisning, avgör vilket resultat arbetet i klassrummet får. En arbetsform som särskilt lyfts fram, som flitigt används i dagens undervisning, är enskilt arbete eller eget arbete. Enligt Granströms mening innebär detta att läraren styr arbetsuppgifterna och tidsramen för arbetet och eleverna styr över tiden inom denna tidsram. Detta skapar ett större lugn i klassrummet då eleverna arbetar mer enskilt, vilket får en positiv effekt. Arbetssättet är dock inte lika gynnsamt för den sociala utvecklingen, då samspelet och dialogen mellan elever och lärare försvinner.

Enligt Granström är en effekt av samhällets förändring och de bristande resurser som råder i dagens skolor, anledningen till det stora elevantalet i klasserna (Granström, 2007). Dock anser han att det är arbetsformen, som har störst betydelse för elevernas positiva inställningar till lärande.

2.3.3 Lärarens roll

Dysthe (1996) skriver om olika villkor för lärande, nämligen engagemang, delaktighet och höga förväntningar. Det handlar enligt henne om att hitta former för undervisning som skapar engagemang. Resultatet av hennes forskning visar att interaktiva inlärningsmetoder, där man använder sig av autentiska frågor och elevernas egna kommentarer i ett fortlöpande samtal, är det som skapar äkta engagemang. Avgörande för elevernas engagemang är således lärarens inställning till eleverna, där denne låter eleverna bidra med sin kunskap och att han förmår att få dem se ett samband mellan det som de lär sig och sitt eget liv och sina egna erfarenheter. Att eleverna även tillåts ha kontroll över inlärningsmål och de metoder som man använder för att nå dessa var ytterligare en faktor som bidrog till att skapa äkta engagemang. Lärarens förmåga att skapa inlärningsituationer, där eleverna är involverade i aktiviteter som är meningsfulla, blir därför det viktigaste för att skapa engagemang. Även Skolverkets rapport visar att eleverna anser att läraren är *den absolut viktigaste faktorn för lusten att lära* (Skolverket, 2003, s. 34). Ytterligare faktorer som påverkar är bland annat känslan av att lyckas, att undervisningen håller rätt nivå med ett begripligt och relevant innehåll som skapar intresse. Undervisningen skall även vara varierad där samtal och delaktighet blir möjlig. Eleverna behöver förstå mål och syfte med sitt lärande, få bra utvärdering och återkoppling, samt ha gott om tid och arbetsro.

Bråten (1998) diskuterar kring det sociokulturella perspektivet, där samarbete, dialog och samspel mellan lärare och elev samt mellan elever, ses som centralt. Här ses eleven som *aktivt agerande i den pedagogiska processen* (Bråten, 1998, s.24) och bidrar till den med sitt eget personliga bidrag. Detta samarbete där eleven spelar huvudrollen är enligt Vygotskij det som för lärandet framåt. Bråten refererar till Vygotskijs teorier och hävdar att motivation där inte är ett centralt begrepp. Han betonade vikten av att skapa meningsfulla villkor för undervisningen, som väcker elevens intresse och skapar ny mening. I Vygotskijs teori ses läraren som en stötta eller byggnadsställning (scaffolding) som gradvis plockas ner ju längre processen fortskrider. Ett par av kännetecknen för just denna typ av lärare är att väcka barnets intresse för uppgiften och att arbeta mot målsättningar genom motivation och styrning av aktiviteterna.

Enligt Säljö (2000) finns svårigheter i att skapa pedagogiska metoder som ska hjälpa lärandet. Den kulturella uppfattningen kring undervisning och lärande ser han som avgörande i den mening hur vi till exempel organiserar undervisningen, möbleringen av klassrummet och lärarens roll. Klassrumsmiljön speglar olika aktiviteter för lärandet. Läroprocessen blir en del av det som finns runt omkring och miljön är en del av barns lärande. Nordin Hultman (2006) hävdar att det pedagogiska rummet kommunicerar med barnen om vad som ska göras och hur det ska vara. På det sätt som klassrumsmiljön är organiserad, ges ett uttryck och en föreställning om hur barns lärande sker. Frågor som rör detta resonemang blir då, *Är det en miljö som väcker viljan att veta och utmanar till kunskapande? Vad kommunicerar den till barnen som står på tröskeln?* (Nordin Hultman, 2006, s. 37).

2.4 Sammanfattning av teoretisk bakgrund

Till att börja med så menar Börjesson (2000) att lust är lika med motivation, detta har han skrivit i en skrivelse från skolverket. Detta gör han trots att läroplanen två år tidigare reviderats och där just ordet motivation ersatts med begreppet lust att lära. Detta begrepp är vidare och mer tolkningsbart än bara ordet motivation. Skolverket (2003) visar detta genom att definiera lust att lära som *att den lärande har en inre positiv drivkraft och känner tillit till sin förmåga att på egen hand och tillsammans med andra söka och forma ny kunskap* (Skolverket, 2003, s. 9). Man menar även att lust visar sig i intresse och uthållighet i arbetet. Kullberg (2004) nämner även engagemang, intresse och glädje att tillägna sig kunskap, som något som definierar lust att lära.

Skolverket (2003) skriver att det är arbetsmiljön och inte undervisningsmodellen, som är viktigast för lusten att lära. Granström (2007) däremot menar att det är arbetsformen som är viktigast. Vad gäller lärarens roll påpekar Kullberg (2004) att pedagogens förhållningssätt påverkar eleverna och därmed deras lust att lära. Just det sociala samspelet framhålls som viktigt även av Dysthe (1996), som ser lärarens engagemang som viktigast. Nyström & Vikström (2004) håller med om vikten av det sociala samspelet och ser i sin film helheten i undervisningen som en viktig faktor.

3 Metod

3.1 Val av ansats

Med vår uppsats vill vi utgå från lärarnas perspektiv på begreppet lust att lära och vilken påverkan det har i det dagliga arbetet. Vi har därför valt att göra en kvalitativ undersökning där vi har intervjuat lärare. Den kvalitativa ansatsen anser vi är att föredra då vi vill få en bredare förståelse för lärarens egen tolkning av begreppet. Genom en kvalitativ studie kan vi hitta mönster och få en djupare förståelse för hur lärare resonerar kring begreppet lust att lära (Trost, 2005).

3.2 Metodval

Vår frågeställning utgår från lärares perspektiv på begreppet lust att lära. Vi ser att intervjuer kan föra oss närmare vår frågeställning, vad begreppet lust att lära innebär och hur det omsätts i verksamheten sett ur lärarnas perspektiv. De intervjufrågor vi har utgått från är öppna frågor, där det inte finns ett givet svar, utan en möjlighet till ett vidare samtal. Genom att i grunden utgå från intervjufrågorna skapas ett samtal där informanten står i fokus, till skillnad från en dialog där våra åsikter lättare lyser igenom. Genom en kvalitativ intervju, där svaret på frågan leder till ett samtal om begreppet, kan vi lättare utröna nyanserna i informanternas svar (Trost, 2005).

3.3 Urval

Valet av de tre skolorna där vi gjorde våra undersökningar är för oss tidigare kända skolor, där vi redan har etablerat kontakter. Samtliga skolor ligger i en större stad i Skåne. Vi har gett skolorna benämningarna A, B och C. Skola A ligger relativt nära stadskärnan och är en F-6 skola, där man arbetar åldersintegrerat, medan skola B och C ligger i en yttre stadsdel, båda dessa skolor har spridningen F-9. De vi intervjuat är lärare som vi personligen inte arbetat tillsammans med. Detta för att vi inte skulle intervjuas med en förkunskap om hur de arbetar och vad de har för tankar och värderingar, något som lätt kunnat färga våra intervjuer. Vi intervjuade sammanlagt sex lärare, fyra kvinnor och två män. Vi har dock inte haft för avsikt, att undersöka vilka skillnader som kan finnas mellan kvinnliga och manliga lärare, vad gäller uppfattningen om lust att lära. På de utvalda skolorna var det dessa lärare som undervisade i de skolår, som vår undersökning syftar till. De lärare vi valde att intervjuas arbetar samtliga i

skolår 4-6. Anledningen till att vi valt att intervjua lärare i skolår 4-6, är att vi många gånger hört och upplevt under vår utbildning att elevernas lust att lära förändras under dessa skolår, jämfört med de allra första skolåren. Vi ville fokusera på hur just dessa lärare tolkar begreppet och vilka effekter det får för arbetet.

3.4 Genomförande

Vi tog kontakt med våra respondenter genom våra kontakter på de berörda skolorna och bokade intervjutider via e-post. Vi valde att inleda vår kontakt med e-post, för att låta de utvalda lärarna ta ställning till huruvida de ville medverka i undersökningen eller inte. Sedan föll det sig naturligt att den fortsatta kontakten skedde via e-post. Vi gav samtliga lärare ett frågeformulär (se bilaga 1) några dagar innan intervjuernas genomförande. Vi medverkade båda vid alla våra intervjuer, eftersom vi gemensamt arbetade fram intervjufrågorna utifrån vår frågeställning. Då det var vuxna personer vi intervjuade, ansåg vi inte att det skulle utgöra en känsla av övertag att vi var två intervjuare.

På skola A fanns det inget ledigt rum där vi kunde sitta helt avskilda, utan vi genomförde intervjun i lärarrummet. Det var dock lugnt där och endast enstaka lärare kom tillfälligt in i rummet, något som inte upplevdes som störande. På skola B satt vi dels i ett konferensrum och dels i ett privat arbetsrum och vid dessa intervjuer var vi helt ostörda. På skola C satt vi i lärarrummet, och endast vid ett kortare tillfälle befann sig en annan person i rummet. Även här upplevde vi att det var en lugn och trevlig miljö, som bidrog till givande och bra samtal. Vid intervjuerna, som alla varade mellan 30-50 minuter, gav samtliga pedagoger sitt medgivande till att använda bandspelare för att spela in intervjun. På så sätt kunde vi koncentrera oss på intervjun och inte vara bundna till att anteckna.

3.4.1 Etiska överväganden

Vi har valt att inte namnge skolor eller lärare. Vi försäkrade de berörda respondenterna att behandla materialet på ett sådant sätt, att deras uppgifter inte kan härledas till dem som person. De gavs även försäkring om att de inspelade intervjuerna inte kommer att spelas upp för andra än intervjuarna.

3.5 Bearbetning och analys

Efter varje genomförd intervju lyssnade vi av inspelningen och skrev ut intervjun ord för ord på datorn. Därefter sammanställde vi de olika intervjuerna utifrån våra intervjufrågor, där respondenternas svar ställdes var för sig. För att få en överskådlig och tydlig sammanställning gjorde vi en vidare sammanställning utifrån uppfattningar som svaren visade på. De frågor vi använde vid intervjuerna har skapat naturliga kategorier, som vi tydligt kan koppla till den teoribakgrund vi tidigare redogjort för.

3.6 Tillförlitlighet

Våra kontakter rekommenderade vem som skulle intervjuas på de olika skolorna. Om våra kontakter valt lärare som de vet reflekterat mycket kring begreppet, kan våra intervjuer ha fått en prägel därav. Dock varierar svaren bitvis betydligt, något som visar att det inte finns en generell standard för vad man skall tycka eller hur man skall uppfatta begreppet lust att lära.

En faktor som eventuellt kan ha påverkat intervju svaren, var att vi lämnade ut intervjufrågorna i förväg. Anledningen till detta var att en av lärarna önskade se frågorna i förväg och vi ansåg då att alla respondenter skulle ha samma förutsättningar. Det finns därför en möjlighet att lärarna läst in sig på ämnet och på så sätt låtit detta påverka svaren. Vi ser dock inte att det har påverkat respondenternas svar nämnvärt, då det inte finns några givna eller rätta svar på våra frågor. Som vi uppfattar det, gav ingen av de intervjuade lärarna oss ett intryck om att de förberett sig inom området före intervjuerna. Våra intervjuer förlöpte utifrån våra frågor i form av fria samtal och våra respondenter gav inte intrycket att deras svar var färdiga och inlästa, utan baserades på deras egna tankar och erfarenheter.

4 Resultat

Svaren från våra respondenter visar lärarnas olika uppfattningar kring de områden frågorna innefattade. Vi kan finna representativa teman som vi valt att lyfta fram i sammanställningen (Johansson & Svedner, 2006). Sammanställningen redogör inte varje lärares svar, då vi inte har för avsikt att jämföra lärarna med varandra. En mer utförlig sammanställning finns bifogat i arbetet, där varje lärare står preciserad (se bilaga 2). För att få en överskådlig bild över intervjuerna, har vi valt att rubricera efter de nyckelord som visat sig förenliga med våra intervjufrågor.

4.1 Sammanställning av intervjuer

4.1.1 Begreppet lust att lära

Lust och lustfyllt är olika saker. Det finns lust kontra tråkigt och det finns lust kontra motivation. *Lust att lära är i relation till motivation.* Lust att lära är lustfyllt men inte jippo, trygghet och eleverna måste medverka själv för att skapa detta. Eleverna skall lita på dig och uppleva att det skall vara roligt att gå i skolan och din undervisning skall vara lustbetonad. *Lust att lära är väl att eleverna känner att det är roligt att lära.* Att få lust att lära innebär att barnen verkligen kastar sig över det område vi ska arbeta med. De har ett intresse att ta sig an arbetet. *Lusten att lära är att få lära sig någonting och att känna glädjen att lära sig. Det innebär inte att allting skall vara roligt.* Många barn gör ingenting utan att få en belöning. Det är inte lust att lära, då det behövs en belöning för att prestera något.

Begreppet lusten att lära innebär allt och det är någonting vi föds med. Lusten är något som är inneboende hos varje elev. Hur vi blir bemötta på vägen påverkar det vi har med oss. Lust är att få barnen att bli positiva till det som ska göras, oavsett när det är. *Lust att lära är en nyfikenhet för det man inte kan eller förstår och som man vill utforska.*

4.1.2 Lustfyllt lärande

Ett lustfyllt lärande skapas tillsammans med eleverna. Eleverna är med och bestämmer vad de ska göra. När elever och lärare bestämmer gemensamt skapas en motivation tillsammans med eleverna. *En lärare ska inte vara clown, utan ett lustfyllt lärande är att göra eleverna motiverade.* För att skapa ett lustfyllt lärande måste läraren lyssna på eleverna. Samspel

mellan lärare och elever skapar motivation och lust. Ett varierat arbetssätt skapar lust och bidrar till ett lustfyllt lärande. För att skapa lust att lära krävs ett engagemang från pedagogen. Lustfyllt lärande är något som följer med hela tiden och är en grund i undervisningen. Ett lustfyllt lärande är när barn själv vill försöka att hitta ytterligare information än det man själv har tänkt sig, att de har vidare begrepp. Lustfyllt lärande är att eleverna ska vara delaktiga i arbetet. Lusten till kunskap är det samma som lust att lära, att kunna, vetskap, lust att veta något. Ett lustfyllt lärande handlar om motivation och att det ska vara skojigt. Ett lärande som känns meningsfullt, där eleven kan vara med och påverka är ett lustfyllt lärande. Ett lustfyllt lärande påverkar det dagliga arbetet. *Det påverkar hur jag är som person, inte bara som pedagog, att jag tycker att det är viktigt och lustfyllt och att jag är med i processen.* Kunskap i sig är lustfyllt. Det är hela vår utveckling och lusten finns där det är något som driver oss människor. Trygghet och miljö är det viktigaste för att ett lustfyllt lärande ska fungera. *Lustfyllt är att de kommer till mig med glatt hjärta.*

4.1.3 Lärarens roll

Lärarens roll är stommen för att skapa ett lustfyllt lärande. Lärarens inställning påverkar eleverna. Då läraren är motiverad och engagerad märks det på eleverna som även de blir motiverade och engagerade. En lärare ska vara öppen vid mötet med nya elever. Ett lustfyllt lärande ska alltid finnas i åtanke i det dagliga arbetet. Lusten att lära kommer när eleverna vill, genom spontaniteten. Pedagogens roll är att vara lyhörd när lusten kommer och ta vara på den.

Nyfikenheten och lusten går parallellt. Metoder och vägar ska ligga på rätt nivå för att inte döda lusten. Undervisningen ska vara konkret och arbetssättet är påverkande för lust att lära.

Lust att lära påverkar alltid det dagliga arbetet, där läraren måste vara lyhörd för hur eleverna mår, vad som fångar deras intresse och vad de tänker på. Pedagogens roll är den som skapar trygghet i klassrummet, vilket främjar lusten att lära. Som pedagog är det viktigt att utvecklas tillsammans med kollegor, genom diskussioner om lustfyllda lärandesituationer.

Läraren har en jättestor roll vilket innebär att inte ha någon roll egentligen. Klassrummet är inte lärarens arena utan elevernas.

4.1.4 Klassrumsmiljö

4.1.4.1 Fysisk miljö

Klassrumsmiljön är viktig då eleverna behöver en trevlig arbetsmiljö. *Det måste kännas i väggarna.* Elevernas arbeten måste bli betydelsefulla. En mysig miljö skapar också lust och det blir lustfyllt. Relationen mellan människor och den fysiska miljön är viktig i klassrummet för att skapa lust att lära. Ett klassrum ska vara rofyllt med ordning och reda.

4.1.4.2 Social miljö

För att lära måste eleverna ha en trygg och bra miljö, tycka det är bra och tryggt att gå till skolan. Eleverna måste känna sig viktiga. En trygghet i den miljö du befinner dig i skapar lust att lära. Klassrumsklimatet påverkar elevernas lust att lära. Oroliga elever har svårt att koncentrera sig och därmed lära sig. Det är viktigt med klasskamrater som är hyggliga, som inte pratar och förstör. Det är viktigt att skapa nya kontakter och nya förutsättningar för att skapa ett lustfyllt lärande och att få ihop gruppen.

4.1.5 Individanpassning

Det gäller att hitta lustfyllda uppgifter till varje elev, för att motivera eleverna efter deras förmåga. Riktad undervisning ska också vara lustfylld. *Ett lustfyllt lärande kan absolut individanpassas, men alla har ju olika drivkraft och behöver olika vägar för att få lust att lära.*

Det är en stor utmaning att möta de elever som inte kommer med en naturlig lust. Det kan förekomma fem olika arbetssätt i samma ämne på en gång. Det går när man har fjorton elever men inte när man har trettio, då kan man inte tillgodose alla olika vägar. Alla elever kan inte vara lika motiverade för allting. *Det måste vara individanpassat om man skall motivera dem.*

Lektioner där eleverna kan välja vad de vill arbeta med, utifrån ämnen som skrivs upp på tavlan, är individanpassat arbete.

4.1.6 Hemmets och familjens betydelse

Det gäller att skapa positiva vägar mellan hem och skola, det är också pedagogens roll. Om hemmet fungerar bra, fungerar barnen bra även skolan. *Ett bra hem där föräldrarna bryr sig om sina barn, är intresserade av dem och ställer upp på dem, de barnen är alltid lättare att jobba med.* Föräldrarnas inställning till skolan är viktig, eftersom det barnen hör hemma följer

med till skolan. Det är viktigt att visa och ge respons, men också utmana och öka på lärandet. Alla hem och föräldrar har inte samma förmåga att bemöta skolan och barnet på ett positivt sätt. Läraren måste visa sitt intresse och ge respons, eftersom bemötandet med hemmet är viktigt för att det ska fungera i skolan. *Hem och föräldrar har oerhört stor påverkan på elevernas lust att lära och till skolan.* Alla har inte samma fördelar hemma och då är det lärarens ansvar att se till att eleven klarar skolan. *Kommer man från ett hem där man tycker kunskap är kul och där man har mycket böcker, så har man klart en fördel, men det är ingen förutsättning.*

4.1.7 Att uppnå kursplanens strävansmål

Det märks på eleverna genom att de trivs. Strävansmålet är viktigt i undervisningen och finns i bakgrunden. Det är svårt att säga att du lyckats, men om du inte lyckats märks det tydligt genom att det blir oroligt. Det märks på samspelet mellan lärare och elever. *Jag kan se om jag uppnått lust att lära genom att känna en känsla. Man kan direkt se och höra och lyssna på barnen.* Det syns på eleverna att de är engagerade och det går att mäta genom att prata med eleverna. Det intressanta är vad de inte berättar och vad de inte kommer ihåg.

Lugn och ro är ett tecken på att strävansmålet har nåtts. *När man har nått att alla jobbar och i stort sett alla är tysta, då tycker jag att jag har nått mitt mål. Sen kan man alltid diskutera om det är ett lustfyllt lärande.*

5 Diskussion och analys

5.1 Metoddiskussion

Då vårt urval till största del är gjorda av våra kontaktpersoner, kan vi ifrågasätta hur representativt urvalet är. Det kan finnas en möjlighet att det är lärare som uttryckt en medvetenhet kring begreppet lust att lära och därav blivit utvalda. Utfallet på undersökningen kan ha visat sig annorlunda, om vi själva valt vilka lärare som skulle ingå i undersökningen.

För att få ett fylligare material, hade observationer varit en undersökningsmetod att använda ytterligare (Johansson & Svedner, 2006). Det är något vi övervägde i inledningsskedet. Vi har valt att inte använda oss av observationer, då vår undersökning riktar sig till hur lärare tolkar begreppet lust att lära och deras syn på hur de skapar lust att lära i sin verksamhet. Vi har därför valt att intervjua fler lärare, för att få ett större urval och kunna se variabler i tolkningen kring begreppet, för att möta vår frågeställning. Då utrymmet och tiden är begränsad, ansåg vi att den bästa undersökningsmetoden var att fokusera på intervjuer.

5.2 Resultatdiskussion

För att ge en struktur som är överskådlig, har vi valt att låta resultatanalysen följa samma rubriker som sammanställningen av intervjuerna. Analysen av resultatet är sammanfattande och övergripande och visar inte på varje enskild lärares svar. I vår undersökning har vi även diskuterat kring hemmets och familjens betydelse. Då det inte direkt relaterar till vår frågeställning, kan vi ändå se en viktig koppling mellan hem och familj och självtilliten, som en påverkande faktor för lusten att lära.

5.3 Begreppet lust att lära

Av svaren på frågan hur lärarna tolkar begreppet lust att lära framgår att det inte finns någon entydig tolkning eller givet svar. Samtliga svar visar att man har en tanke om det och att det är viktigt och värt att prioritera, men att det är svårt att definiera helt klart. En lärare uttryckte att *lust att lära är något att ta vara på hela vägen*. Det som svaren ändå kretsar kring är att det handlar om en inneboende känsla hos eleven, det är något som känns. Själva begreppet tycks rymma många olika tolkningar och det är just detta som framträder vid intervjuerna. En av lärarna betonar starkt att man skall skilja på roligt och lusten att lära. Läraren menar att det

inte går att förlita sig på att de skrattar som indikator för lust, utan att lusten däremot är något inneboende, en drivkraft som på olika sätt går att påverka. *Lusten till kunskap, det är det samma som lust att lära, att kunna, vetenskap, lust att veta något.* Tolkningen av begreppet tenderar att röra sig dels kring någonting som man tycker är skoj, och dels något som har med inre motivation, där man har lust att veta något, att göra. Dessa två står inte i motsats till varandra, utan verkar snarare samverka. Börjesson (2000) ger en snäv definition där begreppen lust att lära och motivation blir liktydiga. Det vi finner som den gemensamma tolkningen hos lärarna är dock att det inte bara handlar om det ena eller det andra, men att det som har med inre motivation att göra överväger. En uppdelning görs även på ett socialt och ett pedagogiskt plan. Här gör läraren en skillnad mellan det faktiska studerandet av skolämnen och det sociala mellanmännsliga samspelet.

Vi konstaterar att själva begreppet är mångfacetterat, vilket leder till att tolkningen av vad ett lustfyllt lärande är, blir beroende av pedagogens egen uppfattning.

5.4 Lustfyllt lärande

Tolkningen av vad ett lustfyllt lärande innebär leder för ett par av lärarna ganska snart in på olika arbetssätt, men även här finns det vidare tolkningar. Lustfyllt lärande kan innebära en känsla. *Lustfyllt är att de kommer till mig med glatt hjärta.* Det lustfyllda lärandet kan även innebära något som läraren skapar genom sitt bemötande av eleverna, genom att vara flexibel och att låta dem vara medbestämmande. Detta är något som skapar motivation, och återigen ser vi hur motivation kommer in som en viktig faktor i ett lustfyllt lärande. En lärare påpekar att det inte främst handlar om latjolajban, *då konkurrerar jag med TV, och det vill jag inte.* Det lustfyllda lärandet innebar att väcka intresse, motivera, stimulera och göra barnen delaktiga. Lusten ligger här i en inre drivkraft som får eleverna att göra mer än vad läraren tänkt. *Ett lustfyllt lärande är när barn själv vill försöka att hitta ytterligare information än det man själv har tänkt sig, att de har vidare begrepp. Att de vill finna fler vägar att söka information till exempel via datorn eller bibliotek.* Här kan vi se hur detta, att få en vilja och lust att arbeta, och göra mer än vad som är tänkt ligger nära begreppet flow (Csikszentmihalyi, 2006). Här kan man tydligt se en klar gräns mellan olika sorters lust, det som är roligt och det som är motivation. Återigen i samtalet konstaterade vi dock att de två olika betydelserna inte motsätter varandra, och begreppet lustfyllt används av flera lärare som ett begrepp som täcker flera aspekter. En lärare ansåg att man måste hitta olika metoder som stimulerar lustfyllda lärandesituationer. Det är läraren som skapar lustfyllda metoder, och det

blir undervisningssätt och metoder som påverkar ett lustfyllt lärande. En av våra respondenter lutade dock mer åt lustfyllt som ett begrepp för att ha roligt. Denne lärare menade att om eleverna arbetat hårt en period så kan man ha en dag då man har en musiktävling eller liknande som belöning. Detta framstår då mer som en form av stimuli som hör ihop med yttre motivation, alltså en belöning för hårt arbete och inte en inre drivkraft som fungerar som bärande faktor i det dagliga arbetet.

5.5 Lärarens roll

Även om tolkningen av begreppet skiljer sig åt så är lärarnas medvetenhet om sin egen roll framträdande. De var alla medvetna om att de som lärare har möjlighet att påverka elevernas lust att lära, men det tar sig till viss del olika uttryck. Just lärarens roll betonas entydigt. Som lärare kan man vara med och skapa lusten att lära och samtliga lärare ser sin roll som mycket viktig.

En lärare anser att *pedagogens roll är stommen för att skapa ett lustfyllt lärande*. Ett lustfyllt lärande är något som skapas tillsammans med eleverna då dessa får vara med och bestämma, något som ökar deras motivation för det som skall göras. Detta anses dock till viss del vara beroende på vilket ämne man arbetar med. Det är läraren som skapar ett lustfyllt lärande genom ett varierat arbetssätt. En lärare uttryckte sig så här: *Jag har en jättestor roll, men det tror nog inte eleverna. Min roll är att inte ha någon roll egentligen. Klassrummet är inte min arena utan elevernas arena*. Denne lärare var mycket medveten om sin roll, och denna medvetenhet fick uttryck i ett arbetssätt där eleverna har ett stort inflytande på verksamheten. Denna delaktighet skapar enligt läraren ett engagemang som även resulterar i motivation och lust att lära. Det är förenligt med Kullberg (2004) som menar att lärarens roll är att låta eleverna lysa.

Lusten att lära kopplas även samman med intresse. *Får jag dem intresserade skapas lust*. Detta hävdar Dysthe (1996), som menar att lärarens roll är avgörande för elevernas engagemang. Det framkommer även att tydlighet och hur arbetet presenteras är viktiga faktorer för att skapa lust att lära. Därmed tillskrivs läraren ett stort ansvar för de elever som inte automatiskt är intresserade och har en naturlig lust. Vi kan konstatera att lärarna är aktiva i arbetet med att få sina elever intresserade och delaktiga. Här blir då en aktiv lärarroll en viktig aspekt för elevers lust att lära. En annan faktor som benämns som viktig är lärarens lyhördhet för elevernas vilja och önskemål. Denna lyhördhet skapar ett samarbete och gör eleverna delaktiga, något som lärarna anser skapar lust och motivation i arbetet.

Ytterligare en faktor som genomgående betonades var trygghet. Lärarnas förmåga att skapa en trygg miljö såg de själva som något mycket avgörande för lusten att lära. Om eleverna känner en grundläggande trygghet gör det att de har en positiv inställning till skolan i allmänhet. Detta ansågs påverka den generella motivationen och därmed även det rent kunskapsmässiga.

Två av lärarna som hade ett mindre aktivt förhållningssätt till ett lustfyllt lärande i det dagliga arbetet betonade trygghetsfaktorn, att eleverna skall känna sig trygga när de kommer till skolan, desto mer. De två lärarna skiljer sig från de övriga som mer konkret tänker på begreppet i sin planering av lektionerna. För de lärare som konkret tänker på begreppet i sin planering, var lust att lära helt centralt och därmed fick det mycket utrymme och påverkan i deras arbete. Åter kan vi se en koppling till Kullbergs (2004) resonemang kring vikten av ett positivt förhållningssätt som en direkt inverkan på lusten att lära.

5.6 Klassrumsmiljön

När vi diskuterar miljöns betydelse så måste vi dela upp begreppet i två delar. Det ena är den rent fysiska miljön, dvs. klassrummets utformning och utsmyckning, medan den andra innebär det sociala klimatet där relationerna mellan individerna i klassrummet står i centrum.

5.6.1 Fysisk miljö

Enligt en lärare så skall det *kännas i väggarna* att det är ett trevligt klassrum, och att *mysig miljö skapar också lust och det blir lustfyllt*. Det skapar trivsel och därmed lust att ha ett trevligt klassrum. Här blir trivselns påverkan på elevernas lust uppenbar och den görs konkret genom klassrummets utsmyckning. Läraren säger att hon alltid tänkte på begreppet i sin planering och hävdar att klassrumsmiljön bör ingå i ett genomtänkt arbetssätt för att åstadkomma ett lustfyllt lärande. Även vikten av att smycka klassrummet med affischer, blommor och dylikt lyftes fram. Där kopplades lusten att lära samman med en trevlig miljö som eleverna inte upplever som tråkig. Där kan vi se ett samband till hur motivationen sänks i en tråkig miljö. Resultaten visar att det finns skilda uppfattningar om rummets betydelse och hur det påverkar. En lärare sade att *jag och eleverna möblerar om jättemycket, det skall vara ett levande rum*. Denne lärare var även en av dem som alltid tänker på begreppet lust att lära i sin planering. Uppfattningen här är att den fysiska miljön har en direkt påverkan på lusten att lära. Klassrummets fysiska miljö ser vi som en del i att skapa en helhet som främjar lusten att lära. Så tolkar vi även Säljös (2000) resonemang kring klassrumsmiljöns betydelse. Att

medvetet lyfta fram elevarbeten ansågs bidra till lust. Vi kan se en skillnad mellan hur man uppfattar den fysiska miljön, där ordning och reda ställs mot ett mer elevaktivt tänkande.

5.6.2 Social miljö

En lärare hävdar att *trygghet i den miljö du befinner dig i tror jag skapar lust att lära*. Denna trygghet är något som eleverna själva måste vara med och skapa. Lärarens roll är se till att eleverna blir hörda och sedda och att de får känna sig viktiga för att blir trygga i sig själva. Här blir lärarens förhållningssätt till eleverna mycket viktigt, och det som lägger grund för lust att lära. En annan lärare säger att *det är trygghet som är viktigast*. Om eleverna känner att de är välkomna och att någon tror på dem så stärks självkänslan och därmed lusten till lärande. Här kan vi se självkänsla och självförtroende som grundläggande faktorer för att eleverna ska känna lust att lära.

En annan aspekt av det sociala klimatet är att visa omtanke och skapa trygghet. Att arbeta för ett rofyllt klassrum där kamraterna är hyggliga är viktigt, då *elaka och nedvärderande elever påverkar lusten att lära*. Det rofyllda klimatet är en bidragande faktor till lusten att lära. Här kan vi se hur lärarna anser att elevernas relationer påverkar lusten att lära.

5.7 Individanpassning

En lärare hävdar med bestämdhet om skolarbetet att *det måste vara individanpassat om man skall motivera dem, man kan inte förvänta sig att alla elever i en grupp skall vara lika motiverade för allting*. Även att motivera eleverna efter deras förmåga och skapa lustfyllda och varierade uppgifter till varje elev, anses viktigt. Här har lärarna tagit sin utgångspunkt för arbetet i eleverna. Lyhördhet för dem och deras intresse, hur de mår, känner och tycker blir viktiga fundament som bygger ett lustfyllt lärande. Den sociala samverkan mellan lärare och elever blir en aktiv process, något som också konstateras i den teori vi tagit del av (Nyström & Wikström, 2004). Varje elev kan synliggöras i strävan efter att individanpassa arbetet utifrån elevens olika förmågor. Individanpassningen bidrar till hur man fångar elevens motivation och därmed dennes lust till lärandet. För att lära sig på bästa sätt behöver varje elev olika struktur, vilket även Skolverkets rapport (2003) visar på.

Av våra resultat kan vi se att begreppet individanpassat lärande tolkas olika bland lärarna. Till skillnad mot att anpassa arbetet efter förmåga, ser vi att arbetet anpassas efter valfrihet där fokus är på varierande uppgifter. *Dom kan jobba valfritt där jag skriver upp ämnen och vad de ska göra men att de sen väljer själv, det är ju individanpassat*. Individanpassat arbete

för att skapa ett lustfyllt lärande, uppfattar vi här inte som en aktiv process. Ett annat sätt att se på individanpassat arbete är att rikta sig till varje barn och sporra dem och vara positiv. Här verkar det som om den personliga sociala biten, där varje elev görs synlig, är viktigare än själva arbetssättets utformning för individanpassningen. Ytterligare en uppfattning om individanpassning var en lärarens exempel på hur duktiga elever får hjälpa svagare elever för att på så sätt lyfta bägge eleverna. Läraren ger här inga exempel på eget arbetssätt som påverkar en individanpassning och vi kan inte se en genomtänkt strategi för hur man kan påverka varje enskild elev för ett lustfyllt lärande.

5.8 Hemmets och familjens betydelse

Familjen och hemmet har enligt en lärare stor betydelse för den inre motivationen. Om föräldrarna inte har en positiv inställning till skolan, kan det vara svårt att helt ändra inställning hos barnet. I grund och botten är barnet positivt om hemmet är positivt. Här ser vi att det är den inre motivationen som påverkas av hemmets inställning. Det betonas dock att läraren har det största ansvaret i skolan och att bemötande, attityd och arbetssätt betyder mer än hemmets inställning.

Hemmet har betydelse och om eleven kommer från en familj där man tycker kunskap är kul och där man har mycket böcker, så är det en klar fördel. Det är dock inte någon självklar förutsättning, och *för de elever som inte har den fördelen så ligger ansvaret på pedagogen*. Även här tillskrivs läraren det avgörande ansvaret, och särskilt för de elever som inte har ett naturligt stöd hemifrån. Det som blir viktigt här är att läraren känner till familjen och dess situation för att på så sätt ge varje individuell elev det stöd som behövs. En av lärarna säger att *jag måste visa mitt intresse och ge respons, och hemmet är viktigt i bemötandet för att det skall fungera i skolan*. Det påpekas också att *hem och föräldrar har oerhört stor påverkan på elevernas lust att lära*. Ett samarbete mellan hem, skola och lärare blir här en viktig del i hur barnen känner inför skolan och därmed även för huruvida man känner lust inför skolan och lärandet i allmänhet. Vi ser hur lärarnas uppfattningar samstämmer med litteraturen (Skolverket 2003), där hemmet ges en viktig men inte avgörande roll för lusten att lära.

Ytterligare en aspekt är att man måste vinna föräldrarna och även vara professionell i relationen. *Det som eleverna har hört hemifrån tar de med sig till skolan*. Hemmets roll blir väldigt viktig, då elevernas attityder till skolan är starkt påverkade hemifrån. Resonemanget vidgas med tankar om att det är lättare att arbeta med barn från ett bra hem där föräldrarna bryr sig. Det är inte något som är givet, utan en del barn som har svåra hemförhållanden kan

se skolan som ett andningshål och fungera jättebra där. Om man betraktar detta resonemang, är det även avgörande att skolans sociala klimat är tryggt, för att dessa elever skall kunna trivas och få lust att lära.

5.9 Att uppnå strävansmålen

Det som är gemensamt för de flesta av lärarna är att de talar om en känsla, att det är något man känner inom sig. Det är även något som syns, genom att eleverna är engagerade och att deras uppträdande mot lärare och andra elever är bra. En lärare säger att *det märks på eleverna att de är okay, att de trivs*. Resonemanget utvecklas inte om hur det märktes, men läraren förlitar sig på sin egen uppfattning om situationen och låter den vara indikator på om målet uppnåtts. Ett annat resonemang är att samtal med eleverna visar om strävansmålet är nått, där samtalet kretsar kring hur situationer upplevs. Detta sker även genom ständiga utvärderingar för att se vad eleverna kommer ihåg. Vad lärarna dessutom gör är att de kopplar måluppfyllelsen om lust att lära till vad eleverna kan och hur mycket de kommer ihåg. Här gör de alltså en koppling mellan lust och kunskap, något som inte var självklart hos alla. En lärare uttryckte klart att *jag tänker inte på att mäta kunskap, utan att de trivs där*. Huruvida strävansmålet nås var att se på attityden hos barnen och om de trivs och tycker om läraren. Det sociala klimatet blir den faktor måluppfyllelsen mäts på. Dock säger läraren i sin spontana respons på frågan om strävansmålen att *jag vet inte om jag får reda på det någon gång, det är jättesvårt*. Bara en lärare ser det i själva arbetet, *man ser det när barnen är leende när de sitter och jobbar* och vidare säger denne lärare att *när man har nått att alla jobbar och i stort sett alla är tysta, då tycker jag att jag har nått mitt mål*. Läraren gör även en självkritisk reflektion då han tillägger *sen kan man alltid diskutera om det är ett lustfyllt lärande*. Arbetsmotivation hos eleverna ses som indikator för lust att lära och görs till tolkning för målet har nåtts. Här kommer även en reflektion kring huruvida eleverna uppnått ett kunskapsmål, via prov, som ett tecken på lust. *Det är roligt att se elevernas utveckling, att det händer något, det är ett sätt att mäta lusten*. Här kan vi se en koppling mellan lust och kunskap där kunskapsutveckling får indikera lust att lära.

5.10 Avslutande diskussion

För att finna svar på vår frågeställning, *Vad innebär begreppet lust att lära och hur omsätts det i praktiken? – lärares syn på lust att lära*, har vi tagit del av lärares syn på begreppet och hur det påverkar deras arbete. Vår undersökning har visat att alla de intervjuade lärarna anser att det är självklart att skapa lust att lära. Tolkningen av begreppet ser däremot mycket olika ut, där vi kan se en stor variation på uppfattningar. Trots en hel del forskning och utredningar som vi tagit del av, är begreppet som helhet svårtolkat och besvärligt att få grepp om.

Begreppet är viktigt och påverkar lärarnas arbete, men på olika sätt. Ett par av lärarna är mycket medvetna och låter begreppet ligga som grund för verksamheten, något som direkt påverkar planeringen av deras lektioner, relation till eleverna och klassrummets utformning. Andra ser begreppet som centralt, men de låter sitt flexibla arbetssätt och samarbete med eleverna, som leder till motivation, vara ett tecken på lust att lära. Begreppet är för dem viktigt och önskan är att alla ska ha lust att lära. Det blir dock inte styrande över det dagliga arbete, utan den allmänna tryggheten betonas som grunden för lusten att lära. Lust anser vi är något mångfacetterat som byggs genom många olika faktorer. Det är ett svårfångat och komplext begrepp, men det är viktigt att inse att det inte är endast en faktor som skapar lust att lära. Alla lärare och elever är olika, har olika behov och förutsättningar, något som även påverkar hur man upplever lust. Det blir därför viktigt att se varje individ, där ett individanpassat lärande blir avgörande.

De lärare som arbetar aktivt med begreppet lust att lära, ser även klassrummets utformning som viktigt. Det förefaller att de lärare som arbetar aktivt med begreppet i sin planering, även har en större helhetssyn, för vilka faktorer som påverkar lusten att lära. Det finns en skillnad i att se till att det är ordning och att sätta upp elevarbeten snyggt, kontra att aktivt arbeta med klassrumsmiljön, som en faktor som påverkar lusten att lära. Lärarna betonar tryggheten som avgörande för ett bra socialt klimat. Ett aktivt arbete med att stärka självkänslan hos eleverna, blir grundläggande för tryggheten. Vi ser vikten av ett genomtänkt arbetssätt, där begreppet ses som en grund som skapar en helhetssyn, vilket påverkar alla områden i skolarbetet. Detta kommer även klart till uttryck i de olika sätt lärarna försöker individanpassa arbetet.

Lust att lära handlar som begreppet antyder om just lärande. När man tänker på lärande så är det lätt att omedelbart låta tankarna gå till en specifik inlärningssituation, där stoff inhämtas av elever själva eller överförs av en lärare. Det är dock intressant att notera att vi vid våra samtal uppehållit oss ganska lite vid just detta. Det huvudsakliga fokuset har varit på klimatet, allting runtomkring som skapar trivsel. Detta är, enligt de flesta lärarna, det som ligger till

grund för lusten att lära. Vi kan konstatera att det i litteraturen finns olika åsikter om vad som påverkar lusten att lära, men ingen av lärarna hävdar enbart en faktor eller ett speciellt arbetssätt. Det är den helhet som bildas av många olika faktorer som skapar fundamentet och förutsättningarna för det lustfyllda lärandet.

Skolverkets rapport (2003) hävdar att det inte är själva undervisningsmetoden och organisationen utan arbetsmiljön, som är avgörande för lusten att lära. Granström (2007) däremot menar att det är pedagogens arbetsform som är avgörande för att skapa arbetsro, något som vi ser i sin tur påverkar lusten att lära. Det strävas mot samma mål, men utgångspunkterna är olika. Ytterligare iakttagelser är att Granström förespråkar enskilt arbete där eleven arbetar individuellt, medan vi genom vår undersökning kan se hur det sociala samspelet betonas som viktigt för lust att lära. Det sociala samspelet framhävs även av Dysthe (2003) som menar att lärandet sker i samspel mellan individer.

Vi ser att lärarna är väldigt aktiva i sitt arbete, med att få sina elever intresserade och delaktiga. Här blir då en aktiv lärarroll en viktig aspekt för elevers lust att lära, där lärarens roll som stötta tydliggörs (Dyste & Igland 2003; Bråten, 1998).

Samtliga lärare ger hemmet och familjen ett visst ansvar, men ingen vill betona det alltför mycket. Det är ganska klart och enstämigt att pedagogen ser sin roll som väldigt betydelsefull. I vissa fall där barn från sämre hemförhållanden lyckas med skolarbetet, är både lärarens bemötande och skolans övriga sociala klimat väldigt betydande. Här kommer återigen helheten in i bilden och visar hur olika delar är med och bygger förutsättningar för elevers lust att lära. Vi ser hur lärarnas uppfattningar samstämmer med litteraturen (Skolverket 2003), där hemmet ges en viktig men inte avgörande roll för lusten att lära.

I läroplanen står att vi skall *sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära samt utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra en grund för undervisningen* (Lpo94, s. 9). Dessa mål är strävansmål och det blir därmed svårt att mäta huruvida målen har uppnåtts. Kan det överhuvudtaget mätas? Därför blir det intressant att se hur de olika lärarna har tolkat sin egen uppfyllelse av målen, då det även blir en utvärdering av det egna arbetet. Lärarnas tolkning av hur strävansmålet uppnås går lite isär. Ett par lärare talar om hur mycket eleverna kommer ihåg av det som de lärt sig, som ett mått på om de uppnått ett lustfyllt lärande. Dessa lärare använder elevers kunskap, som ett sätt att se om strävansmålet har nåtts. Här kopplas kunskap till viss del samman med lust att lära. Det skiljer sig mot förhållningssättet, där lust att lära ställs i relation till det egna informationssökandet och inte den faktiska kunskapen. Läroplanens strävansmål om lust att lära ger inte klara riktlinjer och det blir lärarens egen tolkning om målets uppfyllelse som får

gälla. Då lust att lära är just ett strävansmål, saknas redskap att entydigt utvärdera huruvida det uppnåtts.

6 Avslutning

När vi arbetat med vår undersökning, har vi upptäckt att begreppet lust att lära är ett relativt outforskat begrepp. I vår teoribakgrund visar vi på några undersökningar, som försökt utröna begreppet, men de ger ingen entydig tolkning. Inte heller lärarnas svar visar att det finns en enda tolkning att enas kring. Det kan vara en bidragande faktor till att begreppet tolkas olika av lärare och därmed får olika följder i undervisningen. På vår frågeställning, *Vad innebär begreppet lust att lära och hur omsätts det i praktiken? – lärares syn på lust att lära*, kan vi konstatera att det inte finns ett slutgiltigt svar. Vi ser flera faktorer att ta i beaktande, som exempelvis trygghet, engagemang, det sociala samspelet, för att kunna få en innebörd av begreppet lust att lära. Läraren fungerar som spindeln i nätet och organiserar en miljö för ett lustfyllt lärande. Det är uppenbart ett viktigt begrepp för lärare ute i verksamheten, men hur vi kan nå detta lustfyllda lärande är tolkningsbart. Vår slutsats är att det måste skapas en helhet i det pedagogiska arbetet, där läraren är medveten om och aktivt arbetar med begreppet och ser vilka faktorer som är betydelsefulla, för att skapa lust att lära hos sina elever.

Vår undersökning har väckt nya frågor som leder in på vidare forskningsområden. Ett intressant område att undersöka är huruvida olika arbetssätt, exempelvis tematiskt kontra traditionellt, påverkar lusten att lära. Vi ställer oss även frågan om begreppet tolkas och omsätts olika i kommunala skolor respektive friskolor. Även klasstorlekens betydelse och om manliga och kvinnliga lärare tolkar begreppet olika, är områden att utforska.

Vi kan dock konstatera att undersökningen gett mycket för vårt kommande yrkesliv. Vi har fått ta del av olika lärares kunskaper, erfarenheter och arbetssätt, vilket har gett oss en vidgad förståelse för begreppet. Vi kan även konstatera att om ett lustfyllt lärande får ligga som grund för vår verksamhet och vara en bärande faktor i vår planering i framtiden, kommer det att positivt påverka både vårt arbetssätt och förhållningssätt till eleverna.

7 Litteraturförteckning

- Bjerstedt, Åke. (1997). *Rapportens yttre dräkt*. Lund: Studentlitteratur.
- Bråten, Ivar. (1998). Om Vygotskijs liv och lära. Bråten, Ivar (Red.), *Vygotskij och pedagogiken* (ss. 7-32). Lund: Studentlitteratur.
- Bråten, Ivar. (1998). Vygotskij som föregångare inom metakognitiv teori. Bråten, Ivar (Red.), *Vygotskij och pedagogiken* (ss. 60-79). Lund: Studentlitteratur.
- Börjesson, Bengt. (2000). Om lusten och viljan att lära – några reflektioner av Bengt Börjesson. SOU 2000:19, *Från dubbla spår till Elevhälsa – i en skola som främjar lust att lära, hälsa och utveckling*, (ss. 32-37). Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Csikszentmihályi, Mihály. (2006). *Flow: den optimala upplevelsens psykologi*. Stockholm : Natur och kultur.
- Dysthe, Olga. (1996). *Det flerstämmiga klassrummet. Att skriva och samtala för att lära*. Lund: Studentlitteratur.
- Dysthe, Olga. (2003). Sociokulturella teoriperspektiv på kunskap och lärande. Dysthe, Olga (Red.), *Dialog, samspel och lärande* (ss. 31-74). Lund: Studentlitteratur.
- Dysthe, Olga, Igland, Mari-Ann. (2003). Vygotskij och sociokulturell teori. Dysthe, Olga (Red.), *Dialog, samspel och lärande* (ss. 75-94). Lund: Studentlitteratur.
- Granström, Kjell. (2007). Ledarskap i klass rummet. Granström, Kjell (Red.), *Forskning om lärares arbete i klassrummet* (ss. 13-32). Forskning i fokus nr. 33. Stockholm: Liber Distribution.
- Johansson, Bo & Svedner, Per Olov. (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen. Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Stockholm: Kunskapsförlaget.
- Nyström, Eva & Wikström, Vanja. (2004). *Om lusten att lära*. (Videoupptagning). Stockholm: Nyström Rittsel AB/Vita Media AB.
- Kullberg, Birgitta. (2004). *Lust- och undervisningsbaserat lärande: ett teoribygge*. Lund: Studentlitteratur.
- Sanderorth, Ingrid. (2002). *Om lusten att lära i skolan: en analys av dokument och klass 8y*. Göteborg: Acta Universitet.
- Skolverket. (2003). *Lusten att lära – med fokus på matematik: nationella kvalitetsgranskningar*. Rapport nr 221. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket. (2007). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94*. Stockholm: Fritzes.

Skolverket. (2003). *Självkänsla och skolans vardag: en enkätstudie av elevers och lärares attityder till information och kommunikation, lusten att lära, tid för lärande*. Stockholm: Fritzes.

Säljö, Roger. (2000). *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Bokförlaget Prisma.

Trost, Jan. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Tidskriftsartikel

Nordin Hultman, Elisabeth. (2006). Det pedagogiska rummet speglar vår syn på barn. *Pedagogiska Magasinet*, (1), 36-40.

Lpo -94 talar om att vi *skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära samt utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra en grund för undervisningen.*

- Vad anser du att begreppet *lust att lära* innebär?
- Vad är ett lustfyllt lärande?
- Hur påverkar det ditt dagliga arbete?
- Hur skapar du lust att lära i ditt klassrum?
- Hur kan man individanpassa ett lustfyllt lärande?
- Vilken betydelse har hemmet/familjen för lusten att lära?
- Hur kan man som pedagog veta att kursplanens strävansmål att skapa lust att lära uppfyllts?

De intervjuade lärarna har fått benämning 1 till 6, utan någon inbördes rangordning.

Vad anser du att begreppet *lust att lära* innebär?

Lärare 1: Lust och lustfyllt är för mig olika saker. Det finns lust kontra trist och det finns lustfyllt kontra motivation. *Lust att lära är i relation till motivation.* Lust att lära är tolkningsbart. Min tolkning av begreppet är att lust att lära är lustfyllt men inte jippo, trygghet och eleverna måste medverka själv för att skapa detta. Eleverna ska vara trygga i sig själv, att de känner att de blir hörda och sedda. Det ska vara ordning och reda och eleverna ska få förtroende från läraren. Det ska finnas en ömsesidig respekt.

Lärare 2: Att få lust att lära innebär för mig att barnen verkligen kastar sig över det område vi ska arbeta med. Det har ett intresse att ta sig an arbetet. Då känner jag att jag lyckats skapa lust att lära, genom att få barnen att bli positiva till det som ska göras, oavsett när det är.

Lärare 3: Begreppet lust att lära utgör en grund. Som lärare ska du inte vara för snäll eller för sträng. Eleverna skall lita på dig och uppleva att det skall vara roligt att gå i skolan och din undervisning skall vara lustbetonad. *Det innebär inte att allting skall vara roligt.* Som lärare måste du hitta vågspelet att inte vara kompis, men vara deras vän. Om du når dit är du en skicklig lärare. *Undervisningen skall vara lust betonad.*

Lärare 4: Begreppet lusten att lära innebär allt och det är någonting vi föds. Hur vi blir bemötta på vägen påverkar det vi har med oss. Lust att lära är inte bara något som påverkas av det sociala utan även något som jag som pedagog påverkar, så att något händer. *Lust att lära är något att ta vara på hela vägen.* Bemötandet är oerhört viktigt för lusten att lära. Att ge eleverna utmaningar och upplevelser och hur jag bemöter dem i vårt arbete är viktigt. Många barn gör ingenting utan att få en belöning. För mig är det inte lust att lära, då det behövs en belöning för att prestera något.

Lärare 5: *Lust att lära är väl att eleverna känner att det är roligt att lära. Det är så jag tolkar det.* Sen lever vi i en annan verklighet där allt ska in. Det är upp till läraren att veta vad

eleverna behöver för att lära sig. *Många lektioner är det i stort sett jag som styr. Än så länge har jag inte stött på något motstånd. De litar fullt på mig.* Sen är det vissa tillfällen då jag skriver upp olika ämnen på tavlan som eleverna själv får välja mellan och då är det klart mer lustfyllt. Även om jag styr ämnena så kan de välja ganska fritt. *Lusten att lära är att få lära sig någonting och att känna glädjen att lära sig.*

Lärare 6: *Lust att lära är en nyfikenhet för det man inte kan eller förstår och som man vill utforska.*

Vad är ett lustfyllt lärande?

Lärare 1: Ett lustfyllt lärande skapas tillsammans med eleverna. Eleverna är med och bestämmer vad de ska göra. Vissa ämnen fungerar dock bättre än andra att låta eleverna vara med och bestämma. När vi bestämmer gemensamt skapar jag en motivation tillsammans med eleverna. *En lärare ska inte vara clown, utan ett lustfyllt lärande är att göra eleverna motiverade.* Att kunna ge och ta och tillsammans se vad vi ska lära oss. För att skapa ett lustfyllt lärande måste pedagogen lyssna på eleverna. Pedagogen kan ställa krav på vad som ska vara med men eleverna kan också få vara med att bestämma innehåll och tillvägagångssätt. Får de vad de vill, får jag vad jag vill. Läraren har ett stort ansvar. Inledningen av ett arbete är oerhört viktigt för att skapa ett lustfyllt lärande. Samspel mellan lärare och elever skapar motivation och lust. Genom en lust lär sig elever, erfar elever sin kunskap.

Ett varierat arbetssätt skapar lust och bidrar till ett lustfyllt lärande. Ett lustfyllt lärande reflekterar jag alltid över i min undervisning och vid planeringen måste jag tänka på att skapa ett lustfyllt lärande för att försöka hålla kvar motivationen så länge som möjligt. Ju längre jag kan hålla den kvar desto bättre. Något händer i klass 6 och 7. Har med åldern att göra. För att skapa lust att lära krävs ett engagemang från pedagogen. Lustfyllt lärande är något som följer med hela tiden. Det ska vara roligt att gå till skolan. Skolan ska vara lustfylld och skapa trygghet. Eleverna måste få frihet under ansvar. Lusten är något som är inneboende hos varje elev. Alla elever tycker inte att ett ämne är naturligt roligt och jag måste därför skapa lust för att eleverna ska lära sig. Om jag får eleverna intresserade skapas en lust och då kommer även lärandet. Ett lustfyllt lärande är en grund i undervisningen.

Lärare 2: *Ett lustfyllt lärande är när barn själv vill försöka att hitta ytterligare information än det man själv har tänkt sig, att de har vidare begrepp. Att de vill finna fler vägar att söka information till exempel via datorn eller bibliotek. Att jag som vuxen inte sätter p, mina tankar räcker så här långt men barnens stäcker sig ofta längre. Och att de får fortsätta med tankarna även om jag inte har tänkt på det och att jag inte stoppar upp dem. Är det barn som är på rätt väg ska jag släppa loss dem och se vad det blir. Lustfyllt är att eleverna ska vara med och väldigt delaktiga. Framförallt när man börjar med ett område ska deras tankar vara med. Lustfyllt är att de kommer till mig med glatt hjärta. Att de arbetar på och om de är ärliga*

Lärare 3: Det är viktigt att berätta om egna upplevelser, vad man varit med om, resor, religioner. Närmaste yrket är skådespelaren. Man kan komma till skolan och må dåligt, men så skall man vända handen upp och ner och vara en trevlig person. Det är där jag tolkar lusten att lära, att eleverna skall känna att det är roligt.

Lärare 4: *Lusten till kunskap det är det samma som lust att lära, att kunna, vetenskap, lust att veta något. Jag vill också att man väldigt mycket skiljer på att det ska vara roligt och lusten att lära. Många tror att lusten att lära då ska man ha roligt på lektionerna så man nästan skrattar. Då förlitar man sig inte på att barnen kan ha lust att lära. Det är pedagogens roll att se till att skapa lust och ge eleverna handledning. Det är viktigt att påpeka att eleverna kan och visa att de är bra och fokusera på det som går framåt. Alla barn har viljan att och drivkraften.*

Humor och att ha roligt är viktigt, men det är inte detsamma som lustfyllt lärande. Det är inget fel att ha roligt, men det gäller att fokusera på rätt saker.

Lärare 5: Mitt mål är att de ska känna glädje varje gång de kommer till skolan. De ska inte ligga hemma och känna motvilja till den lärare eller ämne de ska möta nästa dag. Ett lustfyllt lärande handlar om motivation och att det ska vara skojigt. Att motivera barnen är det viktigaste vi kan göra. *Skojigt ska det vara. De ska ju inte komma allvarliga till skolan.*

Lärare 6: Ett lärande som känns meningsfullt, där eleven kan vara med och påverka är ett lustfyllt lärande. Trygghet är ett måste och så måste man kunna fånga ögonblicken och elevernas intressen. Flexibilitet är ytterligare en viktig faktor. Måste finnas utrymme för att ta upp aktuella händelser. Tar man tag i ett ämne när eleverna vill, så har de lust att lära.

Hur påverkar det ditt dagliga arbete?

Lärare 1: Pedagogens roll är stommen för att skapa ett lustfyllt lärande. Jag som pedagog påverkar mina elever med min inställning, om jag är motiverad eller inte. Mina elever är vana vid att jag är motiverad och engagerad och jag märker på mina elever då jag har en dålig dag att deras motivation sjunker. Ansvar för jag lägger på mig själv är stort och även mitt engagemang. En pedagog ska gå in med öppna ögon när den möter nya elever och inte höra vad andra tycker. Måste skapa något positivt från början. Jag märker på eleverna om jag skapat ett lustfyllt lärande. Det blir en helhet i arbetet och det märks på deras sätt att vara, arbeta, att inte tappa motivationen direkt.

Lärare 2: Jag tänker alltid på det att skapa lust i arbetet. Jag börjar med någon händelse, fångar eleverna för att så småningom bana väg mot det som eleverna ska göra. I mitt eget arbete är det en prioritering att motivera eleverna och även att barnen är delaktiga i vad man gör och är lyhörd för deras förslag. Jag vet vad jag vill ha men måste få eleverna att säga det. Även om jag har tänkt ut vad vi ska göra, måste de vara med att få fram det. Ett lustfyllt lärande ska alltid finnas i åtanke i det dagliga arbetet.

Lärare 3: Jag har varit lärare i snart 30 år, så det blir inte så mycket planerande nu längre. Man tittar, *vad var det nu jag skulle ta idag, javisst ja det var det.* Jag har en röd tråd, en linje som jag följer. Jag märker vad eleverna behöver och ibland går vi ut och gör något roligt som någon lek eller så. Fördelen att vara klasslärare med alla lektioner, då blir man flexibel. Då känner eleverna trygghet och de känner att det kan vara roligt att gå till skolan. Skall man ha en massa lärare så blir det automatiskt att det inte blir tryggt längre.

Lärare 4: Ett lustfyllt lärande påverkar det dagliga arbetet. *Det påverkar hur jag är som person, inte bara som pedagog, att jag tycker att det är viktigt och lustfyllt och att jag är med i processen.* Lyhördhet är oerhört viktigt. Att du är lyhörd för vad elevernas kunskap är och vad de tycker är lustfyllt och bemöta eleverna där de befinner sig. I sitt planerande även planerar in att det kanske inte blir så som planeringen är tänkt. Lusten att lära kommer när de vill, genom spontaniteten. Pedagogens roll är att vara lyhörd när lusten kommer och ta vara på den.

Nyfikenheten och lusten går parallellt och målen påverkar den dagliga undervisningen och något som jag väger in i min planering. Metoder och vägar ska ligga på rätt nivå för att inte

döda lusten. Jag ska vara konkret i undervisningen. Arbetssättet tror jag är mycket påverkande för lust att lära. Eleverna måste förstå att det är användbart det de lär sig att de har nytta och glädje av kunskapen. Användbarheten av det jag lär mig. Inte för att läraren ska bli nöjd. Eleverna ska vara medvetna om varför de behöver göra det vi gör och var de ska nå.

Lärare 5: Jag tänker inte på att vi ska ha tjo och tjim när jag lägger upp mina lektioner. Jag gör som jag alltid har gjort. Jag bjuder på mig själv men är ändå rätt sträng. Eleverna vet vad jag tycker och vad jag kräver redan från början.

Lärare 6: Lust att lära påverkar alltid det dagliga arbetet. Jag måste alltid vara lyhörd för hur eleverna mår just den dagen, vad som fångar deras intresse, och vad de tänker på. Varje morgon måste jag se dem. Det handlar om ömsesidig respekt. Den sociala biten har också en stor inverkan. Det jag investerar i dem blir det vi kallar förtroendekapital. Det tar ett år att bygga upp ett kapital.

Hur skapar du lust att lära i ditt klassrum?

Lärare 1: Klassrumsmiljön är viktig, eleverna behöver en trevlig arbetsmiljö vilket du måste skapa i ditt klassrum. *Det måste kännas i väggarna.* Elevernas arbete måste visas och diskuteras, allas arbeten ska upp. Elevernas arbeten måste bli betydelsefulla. Mysig miljö skapar också lust och det blir lustfyllt. Relationen mellan människor och den fysiska miljön är viktig i klassrummet för att skapa lust att lära. För att lära måste eleverna ha en trygg och bra miljö, tycka det är bra och tryggt att gå till skolan. Eleverna måste känna sig viktiga. Trygghet i den miljö du befinner dig i tror jag skapar lust att lära. Det är jag som pedagog som skapar detta i klassrummet. Klassrumsklimatet påverkar elevernas lust att lära. Oroliga elever har svårt att koncentrera sig och därmed lära sig.

Lärare 2: Ett klassrum ska vara ordentligt och inte vara rörigt. Man måste se till att det är snyggt. Barnens bilder ska sättas upp snyggt. Många barn har svårt att koncentrera sig när det är rörigt och det ställer till bekymmer för dessa elever. Ett klassrum ska vara rofyllt. Det är viktigt med klasskamrater som är hyggliga, som inte pratar och förstör. Barn som är nedvärderande påverkar lusten att lära hos andra. Blyga barn får det svårt att känna sig trygga. Man måste jobba med var och en. Mitt arbete är att sporra eleverna och rikta mig till varje barn och vara positiv.

Lärare 3: Metodiklärare pratade om att ha blommor, affischer, teckningar i klassrummet. Sådant ska cirkulera lite och får inte sitta uppe för länge. Att smycka klassrummet är viktigt som att sätta upp tidningar om aktuella händelser, eller pop och rockaffischer. Miljön betyder mycket. Det ska vara hemtrevligt.

Klassrumsklimatet är jätteviktigt. Man måste vara uppmärksam på mobbning. Elever är mycket medvetna om vad det här med mobbning är. De vet vem det gäller eller vem som har tendenser till det. Det gäller att få klasskamraterna att känna att de är kompisar med varandra. Flickorna kan vara jobbiga i den här åldern när de ska ha en bästis och ingen annan får komma i närheten av dem. Det blir jobbigt för gruppen. Killarna är mer en grupp och de bryr sig inte. De är mer löst sammansatta. Genom att observera detta kan jag försöka förstå klimatet. Att komma upp i puberteten är en stor omvälvning i en människas liv. Man måste ha en förståelse för eleverna. Prata öppenhjärtigt med dem, göra klart för dem att de kan tala med mig inför klassen om de har frågor. De får tala med mig enskilt också.

Lärare 4: I klassrummet skapar jag lust att lära genom att eleverna har tillgång till material och att pedagogen finns där som största resurs. Ett bra klimat i klassrummet är då det är tillåtet att göra misstag, att det finns olika sätt inte bara ett rätt, att tydligt visa vem som är ledare i klassrummet, även om eleverna ska ha mycket att säga till om själv. *Arbetsro, alltså de här kringreglerna måste sitta där för att man ska tycka det är kul att lära sig.* Stoj och stim betyder inte att det är kul. Man måste hitta olika metoder som stimulerar och skapar lustfyllda lärandesituationer. Pedagogen skapar lustfyllda metoder. Ett aktivt deltagande är viktigt. Som pedagog är det viktigt att utvecklas tillsammans med kollegor, genom diskussioner om lustfyllda lärandesituationer.

Lärare 5: *På lektionstid så bjuder jag väl inte på speciellt mycket. De får jobba. Men sen vet de också att det kommer en tidpunkt då jag bjuder på mig själv. Som när vi har musiktävling, nu här innan lovet en hel dag, som man skippar helt och hållet skolan. Det kommer sådana här dagar som jag lägger in. Sådär nu har ni jobbat stenhårt nu ska vi ha roligt, alltså roligare, en dag när de får göra olika saker.* Man får känna av klassen. Om exempelvis ljudnivån blir för hög, då jobbar de inte. Då får man hitta på något annat, kanske gå ut och gå med dem, spela schack eller annat för att få tillbaka dem. Man måste kunna ändra i schemat och vara flexibel. Det skapar motivation. Viktigt att ha tänkt igenom vad vi ska göra under lektionen.

Min klass kommer från två olika skolor. Det är viktigt att skapa nya kontakter och nya förutsättningar för att skapa ett lustfyllt lärande och att få ihop gruppen. De sitter en och en i rader i mitt klassrum för att de inte ska prata för mycket. Samtidigt flyttar jag runt dem och de får nya platser och får nya kompisar och andra att jobba med. De får jobba och träffa med flera olika kamrater. Rent socialt lär de sig att jobba med olika. Man ska kunna jobba med vem som helst. I skolan ska man kunna samarbeta med olika, kunna snacka med olika. De lär sig efterhand.

Lärare 6: Jag har en jättestor roll, men det tror nog inte eleverna. Min roll är att inte ha någon roll egentligen. Klassrummet är inte min arena utan elevernas arena. Det förekommer mycket sällan att jag undervisar på tavlan om inte eleverna vill det. Jag har ett helt målinriktat lärande. Jag ger dem mål börjar lära dem verktyg för hur man kan lära. Vi pratar om vad vi skall ha kunskapen till.

Jag och eleverna möblerar om jättemycket, det skall vara ett levande rum. Det är oerhört viktigt, men där är vi lärare mycket olika. Jag fick ett eget rum för alla var så trötta på mig att jag möblerade om.

Det som är bra med målinriktat lärande är att de kan aldrig klaga. Arbetssätt, deadlines, redovisningar, omfång, allt bestämmer eleverna. Jag kan säga om det är orealistiskt eller om det är dålig tid för redovisningen. Jag kan ha traditionell undervisning om de vill ha det, grupp om det vill och pjäs om de vill, det går. Jag har mycket sällan prov. Jag gjorde en test hur mycket kunskap det var kvar efter fjorton dagar hos dem som hade traditionell undervisning och de som inte hade det och de som inte hade det kunde mer kvar, en djupare kunskap. Är läraren osäker behöver han prov för att sätta betyg.

Hur kan man individanpassa ett lustfyllt lärande?

Lärare 1: Individanpassat lärandet med ett lustfullt lärande. Alla är olika individer. Det gäller att hitta lustfyllda uppgifter till varje elev för att motivera eleverna efter deras förmåga. Riktad undervisning ska också vara lustfylld.

Lärare 2: Eleverna ska ha alternativ att välja mellan. De ska inte tvunget göra det som grannen gör.

Lärare 3: Jag ser ganska snabbt vilka som är duktiga elever. Ofta är det en handfull flickor som skall vara bäst i klassen, dem kan man plocka ut och så kan man prata med dem enskilt och be dem att vara ens hjälplärare. Man tar dem och enskilt och ber dem att sätta sig vid en svagare elev och hjälpa den eleven. Då lyfter man två elever på en gång. Dels den duktige som känner att han/hon är värd jättemycket. Dels den som får extra hjälp. Det kan vara ett sätt, som ofta är ett bra sätt.

Lärare 4: *Ett lustfyllt lärande kan absolut individanpassas men alla har ju olika drivkraft och behöver olika vägar för att få lust att lära.* En stor utmaning att möta de elever som inte kommer med en naturlig lust. Alla ska nå samma mål och alla kommer till skolan med olika drivkraft. Alla har inte samma lust kring allting.

Lärare 5: *Dels kan man titta på den lektionen dom kan jobba valfritt där jag skriver upp ämnen och vad de ska göra men att de sen väljer själv, det är ju individanpassat.* Tyvärr fungerar inte lokalerna för att se till alla elevers olika behov av en bra lärandemiljö. Ex lyssna på musik, belysning, placering i klassrummen. Finns tyvärr ingen möjlighet att möta detta. Om eleverna mår bra av ex sänkt belysning så får de göra det hemma tycker jag. Skulle man haft möjlighet här skulle vi klart kunna göra det. Det finns begränsningar.

Lärare 6: Det gäller att vara flexibel och inte ha för mycket planerat. Med få elever som vi, 14 st, har man en klar fördel. Man har tid. Det kan förekomma fem olika arbetssätt i samma ämne på en gång. Det går när man har 14 men inte när man har trettio, då kan man inte tillgodose allas olika vägar.

Det måste vara individanpassat om man skall motivera dem. Man kan inte förvänta sig att alla elever i en grupp skall vara lika motiverade för allting. Olika infallsvinklar om man skall motivera.

Vilken betydelse har hemmet/familjen för lusten att lära?

Lärare 1: *Det gäller att skapa positiva vägar mellan hem och skola, det är också pedagogens roll.* Om hemmet är positivt är barnet positivt och det underlättar för pedagogen. En pedagog

ska gå in med öppna ögon när den möter nya elever och inte höra vad andra tycker. Måste skapa något positivt från början.

Lärare 2: Det påverkar på många olika sätt. Det beror på vilken nivå det är hemma, situationen hemma. *Ett bra hem där föräldrarna bryr sig om sina barn, är intresserade av dem och ställer upp på dem, de barnen är alltid lättare att jobba med. Sen finns det alltid och har alltid funnits barn som inte har det så bra hemma och det är svårare att nå dem. Men många gånger kan dem barnen trivas oerhört bra i skolan. Så dem barnen får man med sig så småningom.* Många kan det vara svårt för eftersom tankarna kretsar kring problemen hemma och då blir arbetet i skolan oviktigt och ointressant. Ett hem som fungerar bra där fungerar också barnen bra.

Lärare 3: Den betyder väldigt mycket. De som kommer från ett akademiskt hem har ofta lättare att göra läxorna. Men det behöver inte alltid vara så, föräldrarna har inte tid eller ork. Inställningen till skolan är viktig, det som de har hört hemifrån tar de med sig till skolan, man vet om de snackat om mig eller skolan därhemma. Det gäller att vinna föräldrarna också, var professionell i relationen, de får alltid ringa och be om hjälp. Föräldrarna får ringa om det är något. Mailar veckoblad gör jag till alla föräldrar.

Lärare 4: *Hem och föräldrar har oerhört stor påverkan på elevernas lust att lära och till skolan.* Det är viktigt att visa och ge respons, men vi måste utmana och öka på lärandet. Alla hem och föräldrar har inte samma förmåga att bemöta skolan och barnet på ett positivt sätt. Jag måste visa mitt intresse och ge respons och hemmet är viktigt i bemötandet för att det ska fungera i skolan.

Lärare 5: Det har mycket stor betydelse. Det viktigaste är ändå att läraren kan hjälpa dem i skolan, sen kommer föräldrarna. *Hjälper de inte till och hjälper sina barn hemma är det i stort sätt kört. Då blir vi lärare då blir vi föräldrar då blir det mentorskap i skolan.* Vi är lärare först och främst sen är det föräldrarna som ska ta den andra biten.

Har du en lugn klass blir det inga direkta attityder, men har du en stökig klass, där föräldrarna hotar med att flytta till en annan skola blir det klart lite annorlunda. Men än så länge har det inte drabbat mig

Lärare 6: Det har klart en betydelse. *Kommer man från ett hem där man tycker kunskap är kul och där man har mycket böcker så har man klart en fördel, men det är ingen förutsättning.* Andra som inte har den fördelen, då ligger ansvaret på pedagogen, jag tycker alla skall klara skolan. Om man då inte har en massa annan problematik, det är det som ställer till det. Men alla skall ha förutsättningar för att klara skolan.

Hur kan man som pedagog veta att kursplanens mål att skapa lust att lära uppfyllts?

Lärare 1: Det märks på eleverna att de är ok att de trivs. Strävansmålet att skapa lust att lära är mycket viktig i min undervisning. Det finns i bakgrunden hela tiden. Trygghet och miljö är det viktigaste för att ett lustfyllt lärande ska fungera.

Lärare 2: Jag vet inte om jag får reda på det någon gång. Det är jättesvårt. Men det är attityden hos barnen om de trivs hos mig. Om de kan prata med mig, ha respekt men samtidigt våga fråga vad som helst. *Jag tänker inte på att mäta kunskap utan att de trivs där.* *Jag tänker framförallt på barnens attityder mot mig, att jag känner att de gillar mig. Inte för att jag tillåter vissa saker som andra inte gör, det är inte på det viset jag menar utan att de gillar mig som lärare.* Sen finns det alltid de som inte gillar mig och det kan ju vara av olika anledningar. Det är min personlighet, och mitt jobb är att se till att barnen trivs i skolan. Det har jag betalt för. Det är svårt att säga att man lyckats, men om man inte lyckats märks det tydligt genom att det blir oroligt. Det ska ses på helheten när man möter barnen i alla situationer, när de ropar hej på morgonen när man kommer. Det märks på smspelet mellan mig och eleverna. Att mäta kunskap däremot är inga problem. Det kan man göra på många sätt.

Lärare 3: Man märker det på elevernas uppträdande mot mig och mot varandra. Man märker att det gått hem. Det värsta är om man skulle märka att de tycker det är tråkigt att gå till skolan. När de börjar prata om att de inte vill gå till skolan, att de inte trivs, det märks. Ungarna säger rakt ut vad de tycker och tänker, de döljer inget. Belöning när allt går bra och eleverna tycker det är skoj att komma till skolan. Föräldrar som varit tacksamma när eleverna trivs i fyran när de inte trivts på lågstadiet. En del lärare tror att det viktigaste är att vara riktigt sträng!

Lärare 4: *Jag kan se om jag uppnått lust att lära genom att känna en känsla, man kan direkt se och höra och lyssna på barnen. Ibland är det en känsla ibland kan det mätas genom att prova olika metoder. Det går att mäta genom att prata med barnen direkt. Syns på att de är engagerade att de kommer ihåg det vi pratat om. När de berättar märker jag på dem.*

Jag tror att många lägger större vikt vid att skapa lust att lära med de yngre barnen än med de äldre. Man tror att det är viktigare att fånga de yngre barnens intresse och stimulera för ett lustfyllt lärande. Förskoleklass är mycket lek. Ibland kan det nog glömmas bort. *Alla är nog ändå vakna för att skapa lust att lära.* Jag anser att kunskap i sig är lust. Kunskapen i sig är lustfyllt. Det är hela vår utveckling och lusten finns där det är något som driver oss människor.

Lärare 5: *Man ser det när barnen är leende när de sitter och jobbar, när de gör matte till exempel. Och tycker det är roligt och inte tycker det är pest och pina. Har inte barnen grunderna, kunskaperna är det jobbigt för dem att arbeta vilket påverkar. Då blir det inte roligt.*

När man har nått att alla jobbar och i stort sett alla är tysta, då tycker jag att jag har nått mitt mål. Sen kan man alltid diskutera om det är ett lustfyllt lärande.

Lärare 6: Jag gör alltid utvärderingar, efter varje avslutat temaområde och alltid vid terminens slut. Jag frågar vad vi har gjort i historia, och det intressanta är vad de inte berättar och vad de inte kommer ihåg, då vet jag att något saknas i den biten. Jag ger alltid skriftlig och muntlig feedback. Vi har utarbetat matriser kring områden som fakta, skriftlig och muntlig redovisning, processen, slutsats och samband. Det är samma för alla ämnen och ger en helhetssyn vid bedömning.